

МОЖЛИВОСТІ КОМПЛЕКСНОЇ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АУДИТУ В SAP R/3

Вивчено можливості застосування системи SAP R/3 для комплексної автоматизації документообігу, управління, ведення бухгалтерського обліку та проведення аудиту на підприємствах з розширеною структурною організацією.

Показано технічні характеристики системи, її архітектуру, подано опис її окремих компонентів

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основним фактором забезпечення тривалих конкурентних переваг і зростання інвестиційної привабливості компаній є провадження оптимальних стратегій управління бізнесом. Сьогодні стратегії управління є таким же ресурсом, як грошові кошти або матеріальні цінності. Саме цей ресурс допомагає динамічно реагувати на зміни ринкової ситуації, оперативно контролювати господарську діяльність підприємства.

Розширення діяльності, освоєння нових видів операцій, створення нових структурних підрозділів зумовлює ускладнення інформаційних зв'язків, збільшує обсяги документації, вимагає впровадження потужних систем автоматизації бухгалтерського обліку, документообігу, управління.

Однією з систем комплексної автоматизації документообігу, управління фінансами, персоналом, матеріальними потоками, якістю продукції, планування виробництва, постачання, збуту, прийняття рішень є програма SAP R/3.

Мета дослідження. Показати можливості застосування системи SAP R/3 для комплексної автоматизації документообігу, управління, ведення бухгалтерського обліку та проведення аудиту на підприємствах з розширеною структурною організацією.

Виклад основного матеріалу. Система R/3 розроблена на основі концепції мандантів. Ця концепція дозволяє декільком різним, незалежним один від одного підприємствам виконувати сумісні операції в одній операційній системі. При кожному призначеному для користувача сеансі можливий доступ тільки до даних того манданту, який вибраний при реєстрації в системі.

Мандант є організаційно незалежною частиною в системі R/3. Кожен мандант має власне середовище даних, основні і змінні дані, привласнені записи користувачів, плани рахунків і специфічні параметри налаштування.

Базова концепція мандантів дозволяє застосовувати систему R/3 для забезпечення документообігу, ведення бухгалтерського обліку, проведення аудиту на великих мережевих підприємствах торгівлі з широкою географією розміщення.

Всі прикладні програми в системі R/3 написані на АВАР/4, власній інтерпретованій мові компанії SAP. Елементами контролю є екрани, або ДІНПРО (динамічні програми). Взаємодія між екранами і мовою АВАР/4 забезпечує програмну основу для додатків R/3. Обидва ці “інтерпретатори” використовують для огляду середовища даних системи R/3, що зберігається в АВАР-словнику.

Основними технічними характеристиками системи R/3 є: придатність архітектури базисної системи налаштувань структури клієнт-сервер; можливість впровадження реляційних баз даних; використання графічних інтерфейсів користувача. Архітектура системи показана на рис. 1.

Рис. 1. Архітектура системи SAP R3

Базовими конфігураціями системи R/3 є наступні:

1. Центральна система з центрально встановленим програмним забезпеченням презентації.

2. Дворівнева система клієнт-сервер з децентралізованим програмним забезпеченням презентації.

3. Дворівнева система клієнт/сервер. Презентація і компоненти виконуються на одному комп'ютері.

4. Трирівнева система клієнт/сервер. Презентація, компоненти і база даних виконуються на трьох різних комп'ютерах.

Завдяки відкритій архітектурі система R/3 володіє відмінною переносимістю. Система R/3 зі всіма компонентами може функціонувати на усіх платформах UNIX, на платформах Windows NT (Microsoft) та AS/400 (IBM).

Можна використовувати різні системи управління базами даних, включаючи Informix, Online, Oracle 7/8, ADABAS D від Software AG, DB2/6000 компанії IBM та Microsoft's SQL Server 6.0.

Графічний інтерфейс користувача системи (SAP GUI) може використовуватися з різними системами персональних комп'ютерів, включаючи OS/2 PM, OSF/Motif, Macintosh та Windows.

При використанні базисної системи R/3 на різних платформах компоненти працюють з кращою продуктивністю, і можна вносити конкретні зміни з урахуванням особливостей організаційної структури, бізнес-процесів окремого користувача.

Базове програмне забезпечення R/3 виконує такі важливі завдання:

- 1) забезпечує середовище виконання для компонентів R/3;
- 2) забезпечує оптимальне впровадження компоненту у системне середовище;
- 3) визначає постійну архітектуру для розширення системи;
- 4) містить інструменти для адміністрування всієї системи;
- 5) забезпечує розподіл ресурсів і компонентів системи;
- 6) забезпечує інтерфейси з елементами автономної системи і зовнішніми продуктами.

Серед основних функцій системи R/3 є ціла група задач з ведення бухгалтерського обліку та проведення аудиту. Система містить окремі компоненти для організації даних підприємства, оформлення документації, застосування різних методів оцінки активів і зобов'язань, виконання бухгалтерських проводок, інформаційного забезпечення аудиту та застосування окремих прийомів контролю при проведенні аудиторських перевірок.

Окрім вказаних компонентів система включає вичерпну онлайн-довідку потужний АВАР-словник.

Довідка містить такі складові: SAP-бібліотека (зберігається вся онлайн-документація), Глосарій (містить визначення термінів), Інформація за версією (інформація по функціональних змінах, що виникають в тій або іншій версії R/3), SAPNet (дозволяє реєструватися в SAPNet), Зворотний зв'язок (дозволяє відправляти повідомлення в SAPNet R/3 Frontend і сервісні системи SAP).

АВАР-словник є основним джерелом інформації як для користувачів, так і для різних компонентів програмного забезпечення. З його допомогою легко отримати відповіді на питання про дані, що зберігаються в базі даних, та про взаємозв'язки між об'єктами даних.

АВАР-словник SAP є інтегрованим і активним – повністю вбудований в середовище розробок SAP. Кожна позиція словника записана один раз, але у будь-який час доступна в будь-якому місці системи. Оскільки активний АВАР-словник може автоматично надати будь-які введені або змінені вхідні дані, він забезпечує актуальність динамічних об'єктів, несуперечність і збереження даних.

Словник даних SAP R/3 є сервісною програмою і забезпечує ведення стандартизованої документації і визначення середовищ бази даних та прикладних систем, дозволяє створювати або змінювати визначення даних; забезпечує цілісність даних; запобігає несанкціонованому доступу або маніпулюванню з даними; формувати запити і звіти по даних.

Рішення SAP допомагають підприємствам в усьому світі, в Україні зокрема, вдосконалювати взаємини із клієнтами, розширювати спільну діяльність із партнерами й підвищувати ефективність діяльності компаній у всіх сферах бізнесу. Рішення SAP забезпечують прозорість бізнес-процесів підприємства, дозволяють оптимізувати логістичну мережу, скоротити час просування продуктів на ринок і виключити дублювання операцій.

Для того, щоб користуватись системою баз даних SAP R/3 аудитор повинні володіти достатніми знаннями з комп'ютерних інформаційних систем (далі – КІС). В ході планування роботи аудиторської фірми, планування аудиту, контролю виконаних робіт слід враховувати необхідність отримання аудитором спеціальних знань щодо КІС для проведення аудиторської перевірки, зокрема аудитор повинен:

- отримати інформацію про систему бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю, на які впливає середовище КІС;
- визначити вплив середовища КІС на рівень аудиторського ризику;
- застосувати відповідні прийоми контролю і процедури перевірки по суті відображених в обліку операцій.

Міжнародні стандарти аудиту дозволяють користуватись аудиторам у разі виникнення потреби у спеціальних знаннях і навичках допомогою фахівців з комп'ютерних технологій, що можуть бути працівниками аудиторської фірми або запрошеними фахівцями.

Виходячи з компонентів аудиторського ризику аудитор повинні вивчити наступні питання для оцінки функціонування автоматизованої бухгалтерії:

1. Чи передбачені в комп'ютерній системі всі можливі типи операцій та умов угод, що відповідають характеру бізнесу підприємства.

2. Наскільки безвідмовно й адекватно виконуються системою комп'ютерної обробки даних запрограмовані функції (у тому числі автоматичне приведення всіх взаємозалежних облікових реєстрів у відповідність зі здійсненими бухгалтерськими проводками).

3. Ступінь надійності автоматичного ініціювання операцій (на основі встановлених параметрів господарської взаємодії з партнерами підприємства).

4. Наскільки електронні носії інформації захищені від випадкового або навмисного ушкодження, викрадення або втрати.

Вказаним критеріям відповідає потужна інформаційна система SAP R/3 для мережевих торговельних підприємств, яка забезпечує абсолютну збереженість даних, постійний контроль їх введення і використання, дозволяє проводити аудиторські перевірки в автоматичному режимі.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Застосування КІС змінює процес обробки, збереження й передачі економічної інформації, а також, впливає на системи бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю суб'єкта господарювання.

Сучасному аудитору потрібно володіти знаннями не тільки з автоматизації бухгалтерського обліку на окремих підприємствах, але й вивчати комп'ютеризацію систем документообігу у великих компаніях, корпораціях, об'єднаннях, що мають відокремлені підрозділи – філії, представництва, відділення, дочірні підприємства.

Відсутність сьогодні спеціалізованих програм комп'ютеризації аудиту зумовлює підвищений інтерес до системи SAP R/3, яка забезпечує застосування методичних прийомів контролю безпосередньо у програмному середовищі підприємства, яке підлягає перевірці.